

i) Shod kmetovalcev izreka potrebo, da se na vseučiliščih in tehniških višjih šolah vpelje poduk v poljedelstvu, tako, da se prihodnjim upravnim uradnikom, bogoslovcem, gospodarskim inženirjem dá prilika, pridobiti si za svoj poklic potrebnih poljedelskih vednosti.

k) Shod kmetovalcev spozná, da tako dolgo, dokler nadaljevalni pouk ni prisiljen (obligaten), je treba skrbeti za državne in deželne podpore učiteljem, ki podučujejo kmetijstvo — in treba je tudi skrbeti za izdanje primerne poljedelskega „berila“ in njega brezplačno razdelitev takim učencem, ki nadaljevalne šole obiskujejo.

(Dalje prihodnjič.)

Ozir po Svetu.

Kneževina Bolgarija.

Prosto po hrvaškem posnel Aleksander Hudovernik.

Bolgarska je 1200 □ m. velika ter šteje 1 milijon in 800.000 prebivalcev, med temi je 750.000 Turkov, 10.000 židov, 8000 Rumuncev (ki stanujejo ob Dunavu in v nižinah od Vidna do Nikopolja) in do 5000 Grkov in Armencev.

Bolgarska leži med 42—45° širine in 40—47° dolžine. Južno meji na iztočno Rumelijo, zapadno na Srbijo, severno na Dunav in iztočno na Črno morje. Zemlja je večinoma bregovita, a glavna gora jej je Balkan (Haemus), severozapadno se razprostira visočina Korst, katera je jako dobro z vodo preskrbljena.

Reke se zlivajo v Dunav, črno in sredozemsko morje. V Dunav se izliva Lom, Iskav, Vid, Asam; v črno morje Kamčija, ki teče po razvalinah nekdanje prestolnice carja Petra Preslava; v sredozemsko morje se izlivate Struma, ki izvira v Vitoški gori, in granična reka Marica, ki izvira v Bilagori pri Samakovu.

Podnebje je umerjeno; zemlja je večinoma rodovitna, akopram je še malo obdelana. S poljedelstvom se še sedaj Bolgari ne pečajo tako, kakor je želeti. Zato se pa tem več pečajo s kupčijo, seosebno s kupčijo kónj. Bolgarski konji so majhni, a ognjevit in uztrajni.

Zemlja je jako bogata rude; rudokopje je še v povoji. Pri Sofiji je mnogo oglja, ruda, ki je valjda podzemeljski nastavek ove v Banatu. Pri Eleni v Stari Gori je bogato ležišče bakra, srebra, železa in soli. Industrija sedaj najbolj cvetá v Trnovi, Sofiji, Samorokavu, Gabrovu in Rohavici. Bolgarska svila in tkanina importira se tudi v druge dežele. Trgovina je prilično živa, seosebno za žito, katerega se več pridela, kakor se ga potrebuje za domače potrebščine. V Bolgariji raste pšenica, koruza, rž, ječmen, oves, proso, riž; pridelajo tudi jako mnogo vina. Vino je dobro in sladko. Cena mu je jako nizka; 40 ok stane 10 do 13 grošev (2½ franka ali okoli 1 gold. avstr. v.). Manipulacija z vinom je še jako pomanjkljiva, seosebno jim pa primanjkuje dobrih kleti. Kedar bodo za dobre kleti poskrbeli, merilo se bo bolgarsko vino lahko z magjarskim.

Za splošno omiko in napredek deluje neumorno vlada in narod sam. Bolgarska kot prosta država sedaj bolj napreduje, kakor v prejšnjih 400 letih, ko je še ječala pod krutim turškim polumesecem.

Bolgarska vladana je ustavno; ustava bolgarska je bolj slobodna, kakor povsod drugje po Evropi.

Bolgarska se deli v 5 okrajev (gouvernement) sè središčem v Sofiji, Ruščuku, Varni, Trnovu in Vidinu in v 31 okrožij sè središčem v Varni, Balčiku, Silistriji, Ruščuku, Sistovu, Šumli, Razgradu, Osmanbazaru, Pravodiji, Eski Gjumaji, Nikopolju, Plevni, Lovecu, Trnovu, Eleni, Gabrovu, Rahovu, Vraci, Orhaniji, Lompalanki, Berkovicu, Vidinu, Belgradčku, Sofiji, Rado-

miri, Kostendilu (toplice 70—75° R.), Samekovu, Hadži Orlu, SevHAVI in Terni.

Občna vojna dolžnost je uvedena zakonom. Za časa vojske more Bolgarija 45.000 mož redovite in 60.000 do 70.000 mož narodne vojske na noge postaviti. Bolgarska šteje 31 družin pešcev, v vsaki po 1000 mož, 8 baterij lahkega poljskega topništva, 2 bateriji za obale, dva eskadrona konjikov, 9 vojnih ladij in dve kompaniji lovcev (sapeur). Vsa vojska se deli v dve diviziji. Skladišče orožja je v Ruščuku, Varni, Šumli in Razgradu.

Glavno mesto Bolgarije Sofija sè 22.000 prebivalci leži na podnožji Vitoša. V mestu je vojniška in mestna šola ter toplice (75° R.), katere so valjda v zvezi s toplicami v Mehadiji. Večja mesta na Bolgarskem so še: Ruščuk ob Dunavu, šteje 45.000 prebivalcev. Tu je jako živahna trgovina, v mestu je kolo-dvor, poljedelska šola in realka. — Varna (30.000 prebivalcev) leži ob Črnem morji, ima mestno šolo ter je skrajna štabija železnice Ruščuk-Varna. — Vidin (13.000 prebivalcev) ob Dunavu trži z Avstrijo, Srbijo in Rumunijo. Pod turškim gospodarstvom bila je trdnjava prve vrste, po berlinskem dogovoru je sedaj porušena. — Trnovo (25.000 prebivalcev), stara rezidenca bolgarskih vladarjev. Tu se trži seosebno z vinom in z izdelki iz tkanine in svile. — Sistova (15.000 prebivalcev) ob Dunavu, leži romantično na visočini, živahno trži z Makedonijo in Rumunijo.

Bolgari živé patriarhalno, kakor stari Slovani. Nasledek temu je, da se le bolj prebivalci mest s kupčijo pečajo, večina ljudstva pa se s poljedelstvom in živinorejo bavi.

Bolgar je po naravi dober, miren, bogoljuben, pri-jazen in jako nadarjen. Upati smemo, da bodo Bolgari, ki imajo uže sedaj lepo slovstvo, kar jim je zasijala zarja prostosti v vsih strokah napredovali.

Slovensko slovstvo.

* *Nauk o gospodinjstvu.* Bodočim gospodinjam, ženskim učiteljiščem, učiteljem in učiteljicam na višjih dekliških ljudskih in meščanskih šolah. Poleg nemškega izvirnika Ivana viteza Hermana prosto poslovenila J. N. in J. L. založil Ivan Lapajne v Krškem. Cena 40 krajc.

Ta knjižica, ki je ponatis tržaškega časnika „Edinost“, v 24 razdelkih na kratko razklada, kar je gospodinjam vedeti koristno. Tudi ženska, katera hoče dobra gospodinja biti, se mora gospodinjstva učiti. Prvi nauk — se ve da — dobiva hči od matere, če je ona dobra gospodinja, vendar ni nobeni mladi gospodnji od več, če poleg materinega nauka tudi kako podučno knjigo o gospodinjstvu prebira.

V drugih deželah se nahajajo posebne šole, v katerih se dekleta podučujejo o gospodinjstvu. Slovenci dosihmal take šole nimamo.

* *Glasi katoliške družbe.* Na svitlo daje katoliška družba za Kranjsko. V Ljubljani.

To je 15. snopič „Glasov“, ki jih je katoliška družba dosihmal izdala v vnemo pobožnega življenja.

* *Zakon in žena.* Spisal Alojzij Pader. Novomesto. Tiskal in založil J. Krajec.

Ta knjiga, katero je marljivi gosp. J. Krajec v Novomestu na svitlo dal, na 6 polah razklada lastnosti in dolžnosti dobre žene gospodinje.

Naj pri tej priliki tudi mi naznamo, da je gosp. Krajec kot pošten tiskar in založnik popolno vničil nič-